

Inhoudstafel

- 5 **Voorwoord** *gouverneur Cathy Berx*
- 7 **Inleiding** *Roland Baetens*
- 11 **I. Diversiteit en continuïteit van de buitenplaats** *Roland Baetens*
- 11 **A. Stad en platteland in dialoog**
- 11 - Wederzijdse afhankelijkheid
- 14 - De beginnende kolonisatie van het ommeland
- 18 - Wapengekletter, een storende factor
- 21 **B. De idealisering van de villa rustica**
- 21 - De droom van het paradijs
- 22 - Het Italiaanse voorbeeld
- 24 - De komst van de villa in de Antwerpse regio
- 26 - De doorbraak te Antwerpen (1530-1540)
- 31 **C. Een 'plaisante wandeling' (16°-18° eeuw)**
- 33 1. De 'buitenijen... een wonderlijk spektakel'
- 39 2. Een krans van dorpen
- 39 - Onder de schaduw van de grootstad
- 66 - De regionale landschappen van de provincie
- 77 - Antwerpen en de luthoven buiten de provincie
- 79 **II. Nieuwe tijden, nieuwe wegen (19de-20ste eeuw)**
- 79 **A. Land in de kering. De verander(en)de samenleving van de negentiende en twintigste eeuw** *Helma De Smedt*
- 79 - Nieuwe regimes... en nieuwe opportuniteiten
- 83 - De ontwikkeling van de liberale en economische burgerstaat
- 85 - Op weg naar de verzorgings- en welvaartstaat
- 91 **B. Localisering en concentratie** *Helma De Smedt en Paul Janssens*
- 91 - Steeds meer, steeds verder: de democratisering van de tweede verblijven
- 105 - Een terugblik
- 109 **C. A thing of beauty is a joy for ever. Kastelen herbestemd.** *Helma De Smedt*
- 111 - Monumentum aere perrenius... of toch niet?
- 115 - Openbare besturen ontfermen zich over kasteeldomeinen
- 121 - Kastelen als zorg-, opvang- of onderwijsinstelling
- 123 - Tussen droom en werkelijkheid: kasteelheer, kasteelvrouw... voor heel even?
- 125 **III. Het wisselend uitzicht van de buitenplaats**
- 125 **A. Een typologie van het 'hof van plaisantie'** *Rutger Steenmeijer*
- 125 - Van woontoren tot luthof
- 135 - Van boerderij tot luthof
- 144 - Jan Peter van Bourscheit. *Le bon goût* en de introductie van de Franse stijl
- 158 - Een krans van negentiende-eeuwse kastelen in historiserende neo-stijlen
- 159 - Een toekomst voor de historische buitenplaatsen. Wettelijk beschermen en dan?

- 163 **B. Van planten en tuinen of natuur en kunst** *Katrien Hebbelinck*
 163 - Tuinen van plaisantie
 169 - Met zicht op architectuur en landschap
 178 - Naar het voorbeeld van de natuur
 187 - Belgische tuinbouw en Duitse ontwerpers
 195 **C. Tuinen in de verf. De kunstenaar en de villa urbana** *Ria Fabri*
 195 - Van 'bysondere gebouwen' en 'bequame gronden'
 195 - 'Dorpelijke huizen' door een schildersoog bekeken
 198 - 'Sondaghs-huysen' veroveren het landschap
 200 - 'Heerlijke gebouwen van groote kosten' of de kastelen in het landschap.
 203 - Na de terpentijdamp verse buitenlucht.

209 **IV. Het 'soete' buitenleven (16de-20ste eeuw)**

- 209 **A. Elitevorming in de vroegmoderne tijd** *Roland Baetens*
 209 - Van koopman tot edelman
 214 - Investering en rendement
 223 **B. Van oud naar nieuw. Kasteel- en buitenplaatsbezitters van het einde van de achttiende tot de tweede helft van de twintigste eeuw** *Helma De Smedt*
 226 - Kastelenbezit van Antwerpse eigenaars in 1913
 233 - Aantal adellijke en niet-adellijke kasteel- en buitenplaatsenbezitters in 1939 en 1950
 235 - Prijs van verkochte kastelen 1869-1894
 239 **C. Dolce far niente. Aspecten van landadellijk leven** *Roland Baetens*

251 **V. De Provinciale Domeinen. Eenheid in verscheidenheid.**

- 251 **A. Een waardevol historisch erfgoed** *Jan Muylle*
 251 - Van hoeve en stenen huis tot luthof en kasteel
 254 - Pracht en praal
 258 - Tussen verval en herstel
 265 **B. Provinciale domeinen. Keuzes en verwachtingen rond openbaar groen**
 265 - Drang naar openbaar groen *Andreas Stynen*
 269 - Ontspanning in een idyllisch landschap
 277 - De stad uit!
 281 - Afspraak met de geschiedenis
 287 **C. Zeventien domeinen - een overzicht** *Andreas Stynen*
 289 - Hoeses, kastelen en villa's in het Rivierenhof
 290 - Hof van Leysen en Vrieselhof
 291 - Kasteel d'Ursel en Pulhof

294 **Noten**

300 **Munten en maten**

301 **Bibliografie**

313 **Register op naam van de kastelen**

315 **Verantwoording fotografie**